

Miljø- og Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

Lovgivningsmæssige rammer for anvendelse af erstatningsnatur – et overblik

Miljøstyrelsens konference om
erstatningsnatur 2. april 2019

Tine N. Skaftø, Arter og
Naturbeskyttelse

Regler med særlig relevans for udlæg af erstatningsnatur

- **VVM-direktiv og implementering i nationale regler, miljøvurderingslov**
- **Natura 2000 direktiver og implementering i nationale regler**
- **Beskyttede arter, Bilag IV- arter, fredede arter mv.**
- **§ 3 – beskyttede naturområder**
- **(Fredsskov - erstatningsskov)**

Erstatningsnatur i VVM-direktivet og miljøvurderingsloven

En procedure med vægt på at undgå og minimere påvirkninger af natur og miljø

Indvirkning på natur og biologisk mangfoldighed er centralt

VVM-direktivets afværgehierarki for væsentlige miljøpåvirkninger

1. Hvordan indvirkning undgås
2. Hvordan indvirkning minimeres
3. Hvordan der så kan kompenseres

Etablering af erstatningsnatur er kompenserende foranstaltning, som kun anvendes, når det ikke er muligt at undgå, forebygge eller begrænse en miljøpåvirkning.

Finder anvendelse på planer og programmer samt anlægsprojekter på lovens bilag. Hvis mindre omfang screening.

Belyser miljøkonsekvenser, evt. alternativer og ændringer af projekt samt vilkår for tilladelse, fx afværgeforanstaltninger

Erstatningsnatur i VVM-direktivet og miljøvurderingsloven

Hvis der er behov for erstatningsnatur i screeningsafgørelser (om væsentlig indvirkning på miljøet), betragtes det som en tilpasning af projektet

Behov for anvendelse af erstatningsnatur vil medføre VVM-pligt

I afgørelser som opfølgning på miljøkonsekvensvurdering kan indgå konkret vurdering af vilkår om erstatningsnatur ift. omfang og naturens kvalitet

Natura 2000 områder og erstatningsnatur

Forpligtelse at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter, som områderne er udpeget for at beskytte

Undgå forstyrrelse af arter på udpegningsgrundlag

Vurdering af planers og projekters påvirkning af arter og naturtyper på udpegningsgrundlag

I vurderingen indgår væsentlighedsvurdering og hvis ja, derefter konsekvensvurdering

For at fravige beskyttelse skal foreligge bydende nødvendige samfundsmæssige hensyn

- 1. Der må ikke være alternativer.**
- 2. Kompensationsforanstaltninger for at sikre, at sammenhængen i Natura 2000-netværket bevares.**
- 3. Kommissionen skal i særlige tilfælde høres og i alle tilfælde orienteres i sager om fravigelse.**

Natura 2000 og erstatningsnatur

Erstatningsnatur har begrænset anvendelse i Natura 2000

Erstatningsnatur kan kun indgå, som led i en fravigelsesprocedure som kompenserende foranstaltning

Kompenserende foranstaltninger kan ikke indgå i vurderingen af om der foreligger skade

Erstatningsnaturen skal have omfang og kvalitet som opvejer skaden og sikrer sammenhæng i Natura 2000-netværket

Bilag IV-arter og beskyttede fugle

Streng beskyttelse i udbredelsesområde mod indfangning, forsætligt drab, forstyrrelse, beskadigelse af yngle og rasteområder for dyr og mod indsamling, ødelæggelse af planter

Myndigheder skal sikre sig at de ikke tillader eller planlægger aktiviteter, der skader yngle- og rasteområder

**Beskyttelse af yngle- og rasteområder har fokus på levestedsbeskyttelse (især NBL §3)
Beskyttelse af bilag IV-arter gælder både indenfor og udenfor Natura 2000-områderne.**

Fuglebeskyttelsesdirektivet rummer parallel beskyttelse af individer og levesteder – også for forringelse af levesteder udenfor fuglebeskyttelsesområderne (især NBL §3)

Der gælder en dispensationsregel som fortolkes restriktivt

Bilag IV-arter og erstatningsnatur

Naturområder som ønskes nedlagt undersøges for forekomst af Bilag IV-arter.

For Bilag IV-arter og fugle på direktivlister kan erstatningsnatur indgå i vurdering af om den økologiske funktionalitet for pågældende arter kan opretholdes.

Erstatningsnatur skal etableres inden eksisterende natur nedlægges og der er høj grad af sikkerhed for at det nye levested fungerer for arten

Fredede arter må ikke indsamles eller slås ihjel, planter må ikke fjernes fra voksested

MST kan dispensere fx ved mere hyppigt forekommende arter og individer som efter en konkret vurdering kan flyttes fra levestedet inden nedlæggelse.

Beskyttede naturtyper § 3

Beskyttelsen er national naturbeskyttelse og samtidig implementering af Natura 2000-direktiverne ved at beskytte naturtyper og levesteder for arter både i og udenfor Natura 2000-områderne

Der må ikke foretages ændring af tilstanden på beskyttede områder. Hittidig drift må fortsættes.

Dispensation i særlige tilfælde ved varig ændring af tilstand.
Samfundsmæssige interesser,
naturforbedrende foranstaltninger,
område eller tiltag uden naturbeskyttelses interesse.

Mindre lokaliteter vurderes ikke isoleret fra omgivelserne (levested og trædesten)

Erstatningsnatur og § 3-beskyttet natur

**Anlæg af erstatningsnatur kan ikke i sig selv begrunde en dispensation (NMKN)
Dvs. der skal foreligge særlige omstændigheder ifølge regler og praksis.**

Kan være velbegrundet i visse tilfælde men bør udvise tilbageholdenhed, da hensigten er at bevare de oprindelige naturområder med deres særegne karakteristika (lovbem)

Beskyttede naturtyper § 3

Erstatningsnatur kan indgå som vilkår ved dispensation.

I sager om § 3-beskyttet natur, hvor indgreb vurderes af samfundsmæssig betydning

I § 3 sager hvor naturværdier er uden særlig interesse

I § 3-lovliggørelsessager hvor det er uforholdsmæssigt vanskeligt at retablere den forsvundne natur

Dispensation i praksis især ved samfundsmæssige anlæg, ved ringe vandhuller, og i lovliggørelsessager.

§ 3-beskyttet natur og erstatningsnatur

Størrelsesforhold konkret vurdering

Tommelfingerregel 1:2

Proportionalitet – ikke mere vidtgående end på krævet

Økonomi ikke i sig selv afgørende

Må ikke placeres i allerede beskyttede naturområder

Husk ved erstatningsnatur i § 3-sager

Der bør stilles præcise vilkår ved brug af erstatningsnatur om:

Samme naturtype om muligt

Arealstørrelse

Angiv placering på kort

Fremgangsmåde ved etablering

Krav om naturpleje

Tidsfrist for anlæg

Det skal være muligt at overholde og føre tilsyn med vilkåret/påbuddet

Erstatningsareal tinglyses ofte på ejendommen.

Beskyttede naturtyper § 3 - erstatningsnatur

Dispensationspraksis vedr. erstatningsnatur i 2016

I 82 ud af 1466 sager indgik erstatningsnatur.
65 dispensationer med vilkår om erstatningsbiotop.
9 afslag om etablering af erstatningsnatur.
8 dispensationer uden krav om erstatningsnatur.

Dispensation med erstatningsnatur blev givet til tekniske anlæg, vej/baneanlæg og bebyggelse. Lovliggørende dispensationer med vilkår om erstatningsnatur blev givet ved opdyrkning og ved opfyldning af vandhuller.

Lodsejere står for 43% af ansøgningerne vedr. erstatningsnatur, myndigheder for 30% og virksomheder/organisationer står for 27%

Hvor kan jeg læse mere?

MSTs hjemmeside:

Søg ”beskyttedenaturtyper.dk”

Faglig udredning om erstatningsnatur, se under Natur - Etablering af erstatningsnatur
<https://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/etablering-af-erstatningsnatur/>

Natura 2000-reglerne <https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/>

Om bilag IV-arterne og andre beskyttede arter <https://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/naturpleje/naturplejeguiden/bilag-iv-arter/>

Om Miljøvurdering (VVM) <https://mst.dk/natur-vand/miljoevurdering-vvm/>

Vejledning i 2 bd. I høringsudgave

